

УДК 343.4

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-1\(23\)-366-375](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-1(23)-366-375)

Шинкарьов Юрій Вікторович кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри правового регулювання економіки Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, Харків, <https://orcid.org/0000-0003-1173-7975>

НЕТЕРПИМІСТЬ ЯК МОТИВ ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

Анотація. У статті аналізуються передумови встановлення кримінальної відповідальності за діяння, вчинені з мотивів нетерпимості. Досліджується статистика притягнення до кримінальної відповідальності осіб за вчинення кримінальних правопорушень з мотивів нетерпимості за останні роки. Констатується негативна динаміка фіксації таких правопорушень у бік їх збільшення. Але при цьому реальне притягнення осіб до кримінальної відповідальності за діяння, вчинені з подібним мотивом демонструє готовність держави протидіяти таким негативним і соціально неприйнятним явищам, які, на жаль, виникають у нашому суспільстві. Окреслено коло кримінальних правопорушень, у складі яких наявний мотив расової, національної чи релігійної нетерпимості. Визначено місце даного мотиву у конструкціях складів кримінальних правопорушень, що існують. Наведено класифікацію кримінальних правопорушень, вчинених з мотивів нетерпимості. Пропонуються основні підходи до визначення мотиву як ознаки суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення. Окреслено причини і умови формування мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості у сучасному суспільстві. Констатується відсутність комплексних наукових досліджень мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості. Зазначається, що даний мотив як правило досліджується лише в контексті наукових розвідок окремих складів кримінальних правопорушень, де він виступає у якості кваліфікуючої ознаки. Пропонуються основні наукові підходи, щодо формування правового розуміння поняття «нетерпимості». Констатується наявність суміжних до «нетерпимості» понять, таких, як «ворожнеча», «ненависть», «розбрат». Зазначається, що незважаючи на змістовну наближеність – дані поняття не є тотожними і мають різне значення та обсяг. На ґрунті проаналізованого матеріалу робляться висновки та окреслюються напрямки подальшого удосконалення теоретико-правового розуміння мотивів «нетерпимості».

Ключові слова: мотив, ненависть, нетерпимість, упередження, злочинність, кримінальні правопорушення, ксенофобія, ворожнеча

Shinkarov Yurii Viktorovich Candidate of Legal Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Legal Regulation of the Economy at the Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv, <https://orcid.org/0000-0003-1173-7975>

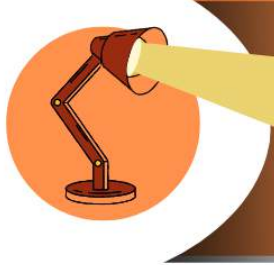
INTOLERANCE AS A MOTIVE FOR COMMITTING A CRIMINAL OFFENSE

Abstract. The article analyzes the prerequisites for establishing criminal liability for acts committed on the grounds of intolerance. It examines statistics on the criminal prosecution of persons for criminal offenses committed on the grounds of intolerance in recent years. It notes a negative trend in the number of such offenses being recorded, with an increase in their number. However, the actual prosecution of persons for acts committed with such motives demonstrates the state's willingness to counteract such negative and socially unacceptable phenomena, which, unfortunately, arise in our society. The range of criminal offenses involving racial, national, or religious intolerance is outlined. The place of this motive in the existing structures of criminal offenses is determined. A classification of criminal offenses committed on the grounds of intolerance is provided. The main approaches to determining motive as a feature of the subjective side of a criminal offense are proposed. The causes and conditions for the formation of motives of racial, national, or religious intolerance in modern society are outlined. There is a lack of comprehensive scientific research into the motives behind racial, national, or religious intolerance. It is noted that this motive is usually studied only in the context of scientific research into specific types of criminal offenses, where it acts as a qualifying feature. The main scientific approaches to the formation of a legal understanding of the concept of “intolerance” are proposed. It is noted that there are concepts related to “intolerance,” such as “enmity,” “hatred,” and “discord.” It is noted that despite their semantic proximity, these concepts are not identical and have different meanings and scope. Based on the analyzed material, conclusions are drawn and directions for further improvement of the theoretical and legal understanding of the motives of “intolerance” are outlined.

Keywords: motive, hatred, intolerance, prejudice, crime, criminal offenses, xenophobia, hostility

Постановка проблеми. Аналіз практики призначення покарання показує, що значна кількість насильницьких кримінальних правопорушень вчиняється у зв'язку із ворожим чи негативним ставленням винного до потерпілої особи. Причинами виникнення такої особистої неприязні можуть виступати різноманітні фактори, які в цілому формують негативне відношення до особи. Але при цьому упереджене ставлення до особи, що виникло на ґрунті віднесення її до певної групи за ознаками кольору шкіри, етнічної та релігійної

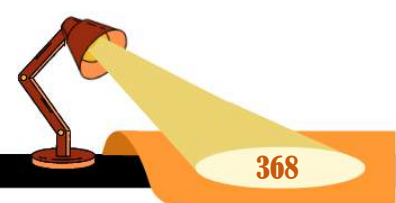
приналежності, фізіологічними особливостями - має підвищений ступінь суспільної небезпечності. Факт вчинення діяння під впливом негативного ставлення до таких ознак особи охоплюється мотивом нетерпимості, що знайшов власну кримінально-правову оцінку при побудові сучасних кримінально-правових норм. Незважаючи на розвиток людства, побудову світових стандартів рівності осіб – кількість правопорушень, що мають своїм мотивом нетерпимість, на жаль, не зменшується. При цьому ці правопорушення мають, як вже зазначалося, більш високий рівень суспільної небезпечності, оскільки спричиняють значно більший руйнівний ефект для суспільства та заподіюють специфічний психологічний вплив як на потерпілого [1, с. 3] так і на інших осіб, які відносяться до тієї ж самої групи осіб, до яких відноситься потерпілий. Необхідність дослідження кримінальних правопорушень, що вчиняються з мотивів нетерпимості та самого мотиву нетерпимості, зокрема обумовлюється і кількістю вчинених правопорушень такого роду. Так, у період з 01.01.2015 року до 30.06.2020 року в Єдиному реєстрі досудових розслідувань було зареєстровано 616 кримінальних проваджень із ознаками злочинів, вчинених з мотивів нетерпимості. [2, с. 19] «У 2023 році зареєстровано 180 кримінальних правопорушень, вчинених з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості. Зазначена кількість на 35,3% більша від 2022 року та на 83,7% більша від 2021 року. Для порівняння: у 2022 році зареєстровано 133 таких кримінальних правопорушень, а у 2021 році – 98» [3]. У 2024 році зареєстровано 187 кримінальних правопорушень, вчинених з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості. Зазначена кількість на 3,4% більша від 2023 року. «У 2024 році кількість зазначених кримінальних правопорушень сягнула максимуму щонайменше за останні 12 років, перевищивши рекорд 2023 року.

У 2024 році до суду надійшло 129 справ щодо таких правопорушень. Це становить 69% від загальної кількості зареєстрованих кримінальних правопорушень, вчинених через расову, національну чи релігійну нетерпимість. Для порівняння: у 2023 році це було 90 справ або 50%. У 2024 році частка направлених до суду справ щодо зазначених правопорушень також досягла максимуму за останні 12 років, перевищивши рекорд 2023 року»[4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливі аспекти нетерпимості як мотиву вчинення кримінальних правопорушень досліджувалися у роботах таких вчених як: Вереша Р.В., Галагура Є.Л. Казарян Е.Г., Ковальчук В.П., Лук'яненко С.О., Орлова Т.А.

Мета статті полягає у формуванні засад для формування теоретико-правового розуміння поняття «нетерпимості» як мотиву вчинення кримінального правопорушення.

Виклад основного матеріалу. З метою протидії нетерпимості в українському суспільстві та її розпалюванню – в чинному Кримінальному кодексі

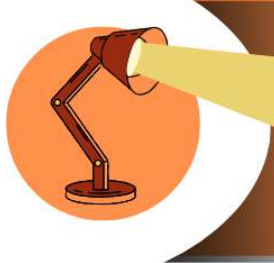

України передбачена низка норм, які передбачають кримінальну відповідальність як найбільш гостру реакцію суспільства на діяння, що супроводжуються таким мотивом. У більшості випадків криміналізовано діяння, пов'язані із расовою, національною та релігійною нетерпимістю. Але, окрім цього, Кримінальний кодекс передбачає використання і інших понять, використаних при формуванні кримінально правових норм та покликаних протидіяти різним формам нетерпимості, а саме: п.3 ч. 1 ст. 67 «вчинення кримінального правопорушення на ґрунті расової, національної, релігійної ворожнечі чи розбрату або на ґрунті статевої приналежності», ч. 1 ст. 161 «розпалювання національної, регіональної, расової чи релігійної ворожнечі та ненависті, на приниження національної честі та гідності, або образа почуттів», а також і інших правопорушень таких, наприклад, як «Геноцид», «Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України» - мотивами яких є розпалення національної або релігійної ворожнечі, що може сприйматися як форма нетерпимості. Але використання поняття мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості при окресленні суб'єктивної сторони складів окремих кримінальних правопорушень є більш розповсюдженим. Так, він виступає кваліфікуючою ознакою при умисному вбивстві (п. 14 ч.2 ст. 115 КК України), умисному тяжкому тілесному ушкодженні (ч.2 ст. 121 КК України), умисному середньої тяжкості тілесному ушкодженні (ч.2 ст.122 КК України), побоях і мордуванні (ч.2 ст. 126 КК України), катування (ч.2 ст. 127 КК України), погрози вбивством (ч.2 ст. 129 КК України). Також слід зазначити, що встановлення відповідальності за діяння, що супроводжуються проявами нетерпимості, цілком відповідають вимогам, що встановлюються нормами міжнародного права. Зокрема: ст. 4 Міжнародної конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації [5], ст. 20 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права [6].

В літературі значення ознаки мотиву нетерпимості підкреслюється тим, що дана категорія не тільки використовується законодавцем при конструюванні складів кримінальних правопорушень, а й виступає їх класифікуючою ознакою. Так, «правова класифікація злочинів, що вчиняються на ґрунті нетерпимості, може проводитись за такими критеріями: 1. За кримінально-правовим значенням: - злочини, де «ґрунт нетерпимості» є обставиною, що обтяжує покарання (впливає на призначення покарання); - злочини, де «ґрунт нетерпимості» є ознакою складу злочину (впливає на кваліфікацію діяння). 2. За місцем цієї ознаки серед ознак складу злочину: - злочини, де «ґрунт нетерпимості» є ознакою основного складу (статті 161, 258, 300, 442 КК України); - злочини, де «ґрунт нетерпимості» є кваліфікуючою ознакою або ознакою кваліфікованого складу злочину (ч. 2 ст. 110, ч. 2 ст. 115, ч. 2 ст. 121, ч. 2 ст. 122, ч. 2 ст. 126, ч. 2 ст. 127, ч. 2 ст. 129 КК України). ... 3. За елементами складу злочину: - злочини, де «ґрунт нетерпимості» є ознакою об'єктивної сторони складу злочину (ч. 2 ст. 110 КК

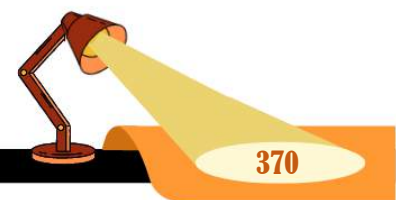
України - спосіб, ст. 161 КК України - суспільно небезпечне діяння, ст. 300 КК України - предмет, ст. 442 КК України - суспільно небезпечне діяння); - злочини, де «ґрунт нетерпимості» є ознакою суб'єктивної сторони складу злочину (ч.2 ст. 110, ч. 2 ст. 115, ч. 2 ст. 121, ч. 2 ст. 122, ч. 2 ст. 126, ч. 2 ст. 127, ч. 2 ст. 129 КК України - мотив, ст. 258 КК України - мета). [1, с.6-7]

Що ж представляє собою мотив нетерпимості?

Як зазначається у літературі - «термін «мотив» від латинської означає «двигати, штовхати, приводити до руху», звідси дослідники визначають, що основна функція мотиву це спонукання особи до вчинення певної дії» [7, с. 327]. І в сучасному правовому розумінні цей феномен повинен означати «внутрішнє спонукання до вчинення злочину, яке є його підставою і розкриває психічне ставлення особи до вчиненого нею діяння» [7, с. 327]. Інші вчені у якості мотиву пропонують розуміти «те, що спонукає людину до поставлення тих чи інших цілей, тобто внутрішні переконання, що викликають в особи рішучість вчинити суспільно небезпечне діяння (дію або бездіяльність) та керують нею при вчиненні цього діяння (дії або бездіяльності)» [8, с. 160].

Мотив нетерпимості, що призводить до вчинення правопорушень щодо окремих груп осіб, існує протягом багатьох століть, якщо не тисячоліть. Тільки з розвитком людської цивілізації з'явилося уявлення про неприпустимість і окреме засудження мотиву такого роду. Але, незважаючи на це, на жаль, як існувала, так і існує значна кількість факторів, що обумовлюють не тільки наявність правопорушень такого роду, а й їх збільшення. Як зазначається у літературі, «причин збільшення кількості злочинів, учинених на ґрунті нетерпимості у нашій державі, – чимало. До них можна віднести зростання соціальних та економічних проблем у суспільстві, неефективну політику профілактики відповідних явищ загалом, та у молодіжному середовищі, зокрема. Також до детермінант аналізованого явища слід віднести залежність від культу мікрогрупи, до яких входять молоді люди, психологічний вплив співучасників групи на особу, поширення ЗМІ, телебаченням, художніми фільмами злочинної субкультури. З огляду на це, дуже важливим є значення, якого вони надають девіантній і кримінальній поведінці, як вони їх інтерпретують, оскільки ЗМІ в результаті впливають на суспільні стереотипи, а останні згодом втручаються в міжособистісні стосунки» [9, с.285]. Інші вчені зазначають, що такого роду мотив «виникає в злочинця у результаті деформації свідомості та появи помилкових потреб (так званих «квазіпотреб»). Цими «квазіпотребами» стають: уявна необхідність «захисту» від представників інших рас, національностей, релігій; бажання показати «перевагу» представників однієї раси над іншими; ненависть до представників інших рас, націй або віросповідань» [10, с. 51].

Щодо власне тлумачення поняття «нетерпимості», то у сучасній правовій літературі спостерігається явна нестача комплексних наукових джерел відпо-

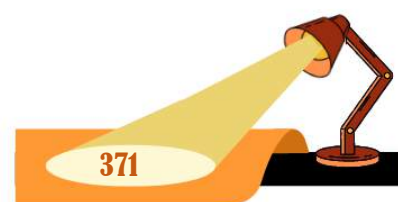

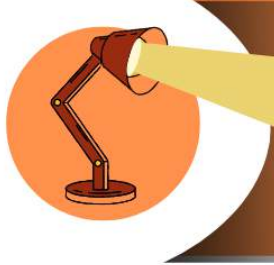
відного напрямку. Але, окремими авторами, тим не менш, пропонуються авторські визначення даного мотиву. Так Вереша Р.В. пропонує визначити мотив нетерпимості як «свідоме і вольове спонукання до досягнення мети, обумовлене неприязним або ворожим ставленням до альтернативних поглядів, оцінок, смаків, звичаїв, віри, звичок чи інших якостей потерпілої особи або об'єкта злочину, за якого заподіюється фізична або моральна шкода, що має суспільно небезпечний характер і тягне за собою кримінальну відповідальність» [11, с. 368]. Далі даний автор наводить власну позицію із вказівкою об'єктів щодо яких спрямована нетерпимість. «Мотив расової, національної та релігійної нетерпимості слід розуміти як зумовлені певними потребами, внутрішні спонукання, що виражають прагнення винуватого продемонструвати свою перевагу і показати неповноцінність потерпілого через його належність до конкретної (іншої) нації або через його расову належність чи внаслідок сповідання ним певної релігії» [11, с. 368].

Лук'янченко С.О. при аналізі мотиву нетерпимості здебільшого пропонує її визначати саме через категорію релігійної нетерпимості, продукуючи думку про те що «що релігійна нетерпимість може виражатися в істотному посиленні серед певних груп населення настроїв неприязні, у почутті сильної ворожнечі та огиди до інших чи конфесій, «приниженні позитивних якостей тієї чи іншої нації порівняно з іншими» [12, с.151]. Така позиція науковця видається абсолютно зрозумілою, оскільки безпосередньо пов'язана із його темою дисертаційного дослідження.

В даному випадку, слід зазначити, що поруч із мотивом «нетерпимості» достатньо часто зустрічається і мотив «ненависті», який, як видається має дещо інший зміст. Це призвело, Лук'янченка С.О. до висновку про те, що «таким чином, доходимо висновку, що законодавець цілком, без будь-яких втрат для кримінально-правової кваліфікації, може оперувати двома термінами «нетерпимість» та «ворожнеча», терміни «ненависть», «розбрат» повинні бути вилучені з тексту відповідних норм КК України [12, с.152].

В літературі також зазначається, що при окресленні змісту поняття «нетерпимість» необхідно виходити із більш загального поняття «ксенофобія». Так, Орлова Т.А. зазначала, що «в сучасному суспільстві прояви нетерпимості до людей, які відрізняються за кольором шкіри, формою очей, національністю, релігійними переконаннями тощо характеризуються доволі емким загальним терміном – «ксенофобія». Розуміння даного терміну знаходиться на стику психології, політології, соціології та кримінального права. Походження слова ксенофобія має грецьке коріння: «xenos» від грецького – чужий, сторонній, і «phobos» – прояв нав'язливого страху, ненависті, ворожості, злості» [13, с.338]. Далі, авторка зазначає, при розгляді нетерпимості як мотиву вчинення кримінального правопорушення, необхідно виходити із того, що основою у розумінні

даного поняття виступає один із негативних стереотипів поведінки особи, відповідно до нього особа сприймає іншу особу (яка відноситься до іншої раси, має іншу національність чи релігійні погляди), її зовнішні ознаки, поведінку – негативно та упереджено. І саме це ставлення обумовлює в подальшому прояви агресії до цієї людини (чи групи людей) і заподіяння їм шкоди у різних формах.

Коментуючи судову практику ККС ВС помічниця судді Верховного Суду Анна Радзівілл охарактеризувала нетерпимість як ситуацію, коли «винний прагне продемонструвати людську неповноцінність потерпілого через належність останнього до конкретної раси, нації (національності) чи етнічної групи та внаслідок цього виявляє своє упереджене ненависницьке ставлення до нього» [14].

Висновки. Аналіз літератури, проведений вище, дозволив прийти до декількох висновків.

1. В сучасній доктрині кримінального права зустрічається декілька понять, які можуть вважатися спорідненими, але при цьому відрізняються за змістом та обсягом. Мова в даному випадку йде про поняття, які характеризують мотив вчинення кримінального правопорушення, а саме: «нетерпимість», «ненависть», «ворожнеча», «розбрат». Дані поняття, як правило, аналізуються вченими при характеристиці певних кримінальних правопорушень і не досліджуються комплексно.

2. Оскільки Україна є сучасною правовою державою, яка реалізує світові стандарти із захисту прав і свобод людини і громадянина, ключовою є необхідність правового урозуміння негативних і соціально неприйнятних явищ, які призводять до порушення принципу рівності, одним із яких є вчинення суспільно небезпечного діяння з мотивів нетерпимості.

3. Потребує чіткого нормативного визначення коло об'єктів чи явищ, на які направлено діяння вчинене з мотивів нетерпимості, для отримання ним кримінально правової оцінки. Можливо, криміналізовані повинні бути не тільки діяння, вчинені з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості, а й діяння, які супроводжуються нетерпимістю і до інших ознак чи характеристик особи (наприклад, гендерної приналежності і самоідентифікації).

4. Необхідна глибока співпраця правників із психологами та лінгвістами для побудови чіткого, загальноприйнятого не тільки науковцями, а й практиками поняття «нетерпимості», окреслення ознак даного поняття.

5. Виходячи із думок сучасних науковців щодо розуміння нетерпимості, можна запропонувати дві ключові її ознаки, які можуть спостерігатися як у сукупності, так і окремо – відчуття і демонстрація шляхом вчинення правопорушення суб'єктом своєї (чи групи осіб до якої належить суб'єкт) уявної унікальності у порівнянні з іншою особою або групою осіб та демонстрація шляхом вчинення правопорушення уявної неповноцінності подібних груп осіб.

б. Оскільки вчинення діянь із мотивів нетерпимості виступає як явище вкрай асоціальне, таке що ні в якому прояві не може відбуватися у сучасній правовій державі, можливо, мова повинна йти про підсилення кримінальної відповідальності та криміналізації інших діянь, вчинених із таким мотивом, або введення подібної кваліфікуючої ознаки у вже існуючі склади кримінальних правопорушень.

Література:

1. Злочини, вчинені на ґрунті нетерпимості: особливості розслідування: методичні рекомендації. В. В. Бурлака, О. О. Крюков, А. В. Корнієнко та ін. Львів: ЛьвДУВС: ГСУ НП України, 2016. 120 с. URL: <https://gay.org.ua/publications/metodychni-rekomendacii.pdf>

2. Практика розслідування в Україні злочинів, вчинених з мотивів нетерпимості. Звіт за результатами дослідження. 2021. URL: <https://ulaf.org.ua/wp-content/uploads/2021/06/%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82-%D0%B7%D0%B0-%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BC%D0%B8-%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-1.pdf>

3. За 11 років расова, національна, релігійна нетерпимість зросла у 8 разів. URL: <https://skilky-skilky.info/za-11-rokiv-rasova-natsionalna-relihiyna-neterpymist-zrosla-u-8-raziv/>

4. Кількість правопорушень через расову, національну, релігійну нетерпимість сягнула рекорду за 12 років. URL: <https://skilky-skilky.info/kilkist-pravoporushen-cherез-rasovu-natsionalnu-relihiynu-neterpymist-siahnula-rekordu-za-12-rokiv/>

5. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105/conv#o34

6. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text

7. Путєвська К.Ю., Зайцев В.Б. Мотив злочину та його значення. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 3 с. 327-329. URL: http://lsej.org.ua/3_2020/80.pdf

8. Казарян Е.Г. Умисне вбивство з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості як предмет криміналістичного дослідження. Актуальні проблеми права: теорія і практика. 2021. № 1 (41), С. 157-166. URL: <https://journals.snu.edu.ua/index.php/app/article/view/217/200>

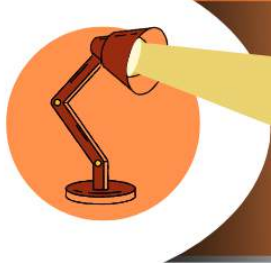
9. Ковальчук В.П. Деякі проблемні питання злочинів, учинених на ґрунті нетерпимості. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2016. № 2. С. 283-289. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1846/1/%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D1%87%D1%83%D0%BA.pdf>

10. Галагура Є.Л. Особливості розслідування умисних убивств з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості: шляхи вдосконалення й оптимізації. Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених. Харків, 2018. С. 50-53. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/18_05_2018/pdf/11.pdf

11. Вереша Р.В. Проблеми суб'єктивної сторони складу злочину. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» (081 – Право). Академія адвокатури України; Національна академія внутрішніх справ, Київ, 2017. 583 с. URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/bc8f17c6-2705-469c-a364-8e8127b2b1df/content>

12. Лук'яненко С.О. Кримінальні правопорушення з мотивів релігійної нетерпимості та ворожнечі у Кримінальному кодексі України (теоретико-правове дослідження) Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081-Право. Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2021. 225 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/items/ea242d33-3ef8-441f-8848-81483f76aa0d>

13. Орлова Т.А. Поняття та прояви нетерпимості як мотиву вчинення кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи. Харківський національний університет внутрішніх справ: 25 років досвіду та погляд у майбутнє (1994–2019рр.). Харків, 2019 с. 338-339. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/22_11_2019/pdf/170.pdf

14. Радзівіл А. Умисне вбивство з мотивів національної нетерпимості — аналіз актуальної практики ККС ВС. URL: <https://pravo.ua/umysne-vbyvstvo-z-motyviv-natsionalnoi-neterpymosti-analiz-aktualnoi-praktyky-kks-vs/>

References:

1. V. V. Burlaka, O. O. Kriukov, A. V. Korniienko. Zlochyny, vchyneni na gruntі neterpymosti: osoblyvosti rozsliduvannia: metodychni rekomendatsii (2026). [Zlochyny, vchyneni na gruntі neterpymosti: osoblyvosti rozsliduvannia: metodychni rekomendatsii.] V. V. Burlaka, O. O. Kriukov, A. V. Korniienko ta in. . Retrieved from: <https://gay.org.ua/publications/metodychni-rekomendacii.pdf> [in Ukrainian].

2. Praktyka rozsliduvannia v Ukraini zlochyniv, vchynenykh z motyviv neterpymosti. Zvit za rezultatamy doslidzhennia. (2021). [The practice of investigating crimes motivated by intolerance in Ukraine. Research report]. Retrieved from: <https://ulaf.org.ua/wp-content/uploads/2021/06/%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82-%D0%B7%D0%B0-%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BC%D0%B8-%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-1.pdf> [in Ukrainian].

3. Za 11 rokiv rasova, natsionalna, relihiina neterpymist zrosla u 8 raziv. [Over the past 11 years, racial, ethnic, and religious intolerance has increased eightfold]. Retrieved from: <https://skilky-skilky.info/za-11-rokiv-rasova-natsionalna-relihiyna-neterpymist-zrosla-u-8-raziv/> [in Ukrainian].

4. Kilkist pravoporushen cherez rasovu, natsionalnu, relihiinu neterpymist shahnula rekordu za 12 rokiv. [The number of offenses motivated by racial, national, or religious intolerance reached a 12-year high]. Retrieved from: <https://skilky-skilky.info/kilkist-pravoporushen-cherez-rasovu-natsionalnu-relihiynu-neterpymist-shahnula-rekordu-za-12-rokiv/> [in Ukrainian].

5. Mizhnarodna konventsiiia pro likvidatsiiu vsikh form rasovoi dyskryminatsii. [International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105/conv#o34 [in Ukrainian].

6. Mizhnarodnyi pakt pro hromadianski i politychni prava. [Міжнародний пакт про громадянські і політичні прав]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text [in Ukrainian].

7. Putievska K.Iu., Zaitsev V.B. Motiv zlochynu ta yoho znachennia. (2020). [The motive for crime and its significance]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal- Legal scientific electronic journal*. 3, 327-329. Retrieved from: http://lsej.org.ua/3_2020/80.pdf . [in Ukrainian].

8. Kazarian E.H. Umysne vbyvstvo z motyviv rasovoi, natsionalnoi chy relihiinoi neterpymosti yak predmet kryminalistychnoho doslidzhennia. (2021). [Intentional murder motivated by racial, national, or religious intolerance as a subject of criminal investigation. Current issues in law: theory and practice]. *Aktualni problemy prava: teoriia i praktyka- Current issues in law: theory and practice*. 1 (41), 157-166. Retrieved from: <https://journals.snu.edu.ua/index.php/app/article/view/217/200> [in Ukrainian].

9. Kovalchuk V.P. Deiaki problemni pytannia zlochyniv, uchynenykh na hruntі neterpymosti. (2016). *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav- Scientific Bulletin of Lviv State University of Internal Affairs*. 2, 283-289. Retrieved from: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1846/1/%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D1%87%D1%83%D0%BA.pdf> [in Ukrainian].

10. Halahuria Ye.L. Osoblyvosti rozsliduvannia umysnykh ubyvstv z motyviv rasovoi, natsionalnoi chy relihiinoi neterpymosti: shliakhy vdoskonalennia y optymizatsii. (2018). [Features of investigating intentional murders motivated by racial, national, or religious intolerance: ways to improve and optimize]. *Aktualni problemy suchasnoi nauky v doslidzhenniakh molodykh uchenykh* - Current issues in modern science in the research of young scientists. Retrieved from: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/18_05_2018/pdf/11.pdf [in Ukrainian].

11. Veresha R.V. Problemy subiektyvnoi storony skladu zlochynu. (2017). [Problems of the subjective side of the composition of a crime]. *Dysertatsiia na zdobuttia naukovoho stupenia doktora yurydychnykh nauk za spetsialnistiu 12.00.08 «Kryminalne pravo ta kryminolohiia; kryminalno-vykonavche pravo» (081 – Pravo)- Dissertation for the degree of Doctor of Law in the specialty 12.00.08 “Criminal Law and Criminology; Criminal Enforcement Law” (081 – Law)*. Retrieved from: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/bc8f17c6-2705-469c-a364-8e8127b2b1df/content> [in Ukrainian].

12. Lukianchenko S.O. Kryminalni pravoporushennia z motyviv relihiinoi neterpymosti ta vorozhnechi u Kryminalnomu kodeksi Ukrainy (teoretyko-pravove doslidzhennia). (2021). [Criminal offenses motivated by religious intolerance and hostility in the Criminal Code of Ukraine (theoretical and legal research).] *Dysertatsiia na zdobuttia stupenia doktora filosofii za spetsialnistiu 081-Pravo* - Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in the specialty 081-Law. Retrieved from: <https://dspace.onua.edu.ua/items/ea242d33-3ef8-441f-8848-81483f76aa0d> [in Ukrainian].

13. Orlova T.A. Poniattia ta proiavy neterpymosti yak motyvu vchynennia kryminalnykh pravoporushen proty zhyttia ta zdorovia osoby. (2019). [The concept and manifestations of intolerance as a motive for committing criminal offenses against the life and health of a person]. *Kharkivskyi natsionalnyi universytet vnutrishnikh sprav: 25 rokiv dosvidu ta pohliad u maibutnie (1994–2019rr.)- Kharkiv National University of Internal Affairs: 25 years of experience and a look into the future (1994–2019)*. Retrieved from: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/22_11_2019/pdf/170.pdf [in Ukrainian].

14. Radzivill A. Umysne vbyvstvo z motyviv natsionalnoi neterpymosti — analiz aktualnoi praktyky KKS VS. [Intentional murder motivated by national intolerance — analysis of current practice of the Criminal Chamber of the Supreme Court]. Retrieved from: <https://pravo.ua/umysne-vbyvstvo-z-motyviv-natsionalnoi-neterpymosti-analiz-aktualnoi-praktyky-kks-vs/> [in Ukrainian].

